

VGO
media

Maart 2020 • nr. 112

Magazine

Omroepcoryfeeën
vereeuwigd in straten
en pleinen

Een Nederlandse
radiomaakster
in Australië

Het prijskaartje
van ons pensioen

Inhoud

Pensioen	
MPD-directeur over service en kosten	4
Ruud Leyendekker: weggestuurd bij PNO	7
Vereniging	
Zijlijnen	3
Uit het Verantwoordingsorgaan	12
Rubrieken	
Geranium & co.	14
Dankbetuigingen	21
Welkom nieuwe leden	26
Overleden leden	26
Ingezonden	26
Puzzel	27
En verder	
'Radio heeft zich opnieuw uitgevonden'	8
NIEUW:	
Omroepstraten en -pleinen (en bruggen!)	13
Herinneringen aan Mi Amigo	16
Songfestival als kerstdiner	18
Nederlands geluid in Australië	22

Betaaldata 2020

24 maart – 23 april - 20 mei - 24 juni - 23 juli -
24 augustus - 24 september - 22 oktober -
24 november - 22 december

VGOmedia Magazine is het kwartaalblad van de Vereniging van Gepensioneerde medewerkers van de Omroep en andere Media

Bestuur VGOmedia

Voorzitter: Hella Liefding • Vice-voorzitter: Ynskje van den Brakel Visser • Secretaris: Madelon van Waart
Penningmeester: Ruud Leyendekker
Bestuursleden: Henk van der Horst, Bob Ris, Arie Smit

Adres VGOmedia:

Naarderstraat 81-15, 1251 BG Laren bestuur@vgomedia.nl

VGOmedia Magazine

Redactie: Govert van Brakel, Louis van Hattem (vormgeving), Willem Hekhuis (eindredactie), Evert Kooij, Joke Licher

Sonja Barendlaan

Rita Reyshof

Jos Brinklaan

13

14

Medewerkers aan dit nummer:

Joost Huijsing, Jan de Kleijn, Hella Liefding, Klaas Samplonius

Druk: Drukkerij Ten Herkel, Loosdrecht

Redactie

VGOmedia Magazine: Waterhoen 5, 3831 HT Leusden
magazine@vgomedia.nl

Website

www.vgomedia.nl

Ledenadministratie

Berlagelaan 147, 1222 JS Hilversum
ledenadministratie@vgomedia.nl

Grijze tijgers en tijgerinnen

ZIJLIJNEN

Hella Liefding, voorzitter van VGOmedia, geeft haar mening over pensioen- en andere zaken

Een half beroepsleven geleden was een van mijn taken als gedelegeerd producent het ontwikkelen van nieuwe programma's. Dat vond ik zelfs in de hypercommerciële omgeving waarin ik toen verkeerde een van de leukste onderdelen van het werk. In een vlaag van nostalgie, gecombineerd met een drang tot opruimen kwam ik laatst een hele map tegen met ideeën die nooit zijn uitgevoerd. Omdat ze niet aan een zender werden verkocht.

Al bladerend in die oude paperassen - we maakten toen nog nette boekjes voor de gesprekken met de klanten - viel mijn oog op een format voor een specifieke doelgroep. Afgezien van jeugd- en sportprogramma's waren er verrassend weinig andere doelgroepen van de destijds oppermachtige boodschappers tussen 20 en 49. De al even machtige sponsor van dagtelevisie, Unilever, wilde zich daarop richten. Niettemin zette ik een groepje op om te brainstormen over een programma voor mensen van boven de vijftig. Nee, niet voor oude mensen. Voor mensen die het leven ten volle willen leven, die na gezin en loopbaan weer aan zichzelf toekomen, mensen die het niet slecht hebben. Het project ging de researchfase in en kreeg de werktitel 'Grijze Tijgers'.

We dachten de Tijgerinnen er wel bij. En het klopte allemaal. Wat we voor ogen hadden, bestond nog niet en de doelgroep liet zich gemakkelijk definiëren. Toch werd het niks. Behalve een listige verzekeringsmaatschappij wilde geen enkele sponsor meedoen en dus konden we het project ten grave dragen. Bij de publieke omroep was ook geen interesse. Des te grappiger was het toen ik jaren later mijn oude baas tegenkwam die met mij wilde praten over het ontwikkelen van een programma dat hij als werktitel 'De derde Pubertijd' had gegeven. Al pratend kwamen we er achter dat het eigenlijk over Grijze Tijgers (m/v) ging. We pakten het oude idee er bij, stofften het af en gaven het een danige facelift.

Intussen zijn wij met pensioen, dus de route naar het realiseren van een programma-idee loopt via een productiehuis. Daar waren de mensen zo positief en complimenterend dat we er een beetje van moesten blozen. Toen werd het stil. We begrepen later van een omroepbaas dat er een soortgelijk idee onder een andere naam was aangeboden... ja, door datzelfde productiehuis, maar dit terzijde. Uiteindelijk is het er nooit gekomen.

Wonderlijk, die fixatie op jeugd. Alle media steken - grotendeels vergeefs - kapitalen in het jagen op jongeren. Nog wonderlijker vind ik het volkomen negeren van de veel grotere en nog steeds groeiende groep vitale, ervaren grijze tijgers voor wie het leven meer is dan alleen knus bakken en quizzen. Te bejaard gedrag en gevoel laat zich bij mij altijd goed verjagen door een pittig rolmodel. Liefst iemand die nog ouder is dan ik die iets heeft te melden waar ik van kan leren. Die mij uitdaagt om uit mijn 'bubble' te komen en mijn creativiteit laat stromen. Wat denken jullie? Wordt het niet eens tijd voor een adviesgroep van louter grijze tijgers en tijgerinnen, waar media een beroep op kunnen doen?

Voorplaat
Zie pagina 13

Bart van Leeuwen
oedipoes.com

Maart 2020

Nr. 112

‘Bij ons krijg je geen bandje te horen als je opbelt’

INTERVIEW

Iedere maand ontvang ik keurig mijn PNO-pensioen op mijn rekening. Iedere maand ontvang ik de digitale nieuwsbrief van PNO Media waarin ik kan lezen hoe het is gesteld met de dekkinggraad; waarin staat of ik bang moet zijn voor een verlaging van mijn pensioen of mag hopen op indexatie. Dat laatste kan ik voorlopig vergeten maar voor een verlaging hoef ik in ieder geval in 2020 niet bang te zijn, weet ik dankzij die informatiestroom.

door Joke Licher

Daaraan hangt natuurlijk wel een prijskaartje want mijn pensioenuitkering komt niet vanzelf op mijn rekening en die nieuwsbrieven moeten door iemand gemaakt worden. De kosten komen voor rekening van de deelnemers en gepensioneerden. In 2018 betaalden zij per persoon 306 euro aan ‘pensioen-beheerkosten’. Zo’n 25 euro per maand dus. Is dat veel? Niet als je het afzet tegen het geld dat in het pensioenfonds omgaat. “Van elke euro in de pensioenpot geven we minder dan 1 cent uit aan kosten”, aldus een filmpje op de site van PNO Media. Wel als je het vergelijkt met andere pensioenfonds. Want gemiddeld ligt dat bedrag op zo’n 115 euro.

Aanleiding voor een gesprek met Walter Mutsaers, directeur van Media Pensioen Diensten (MPD) dat alle uitvoeringsactiviteiten voor PNO Media verricht. De relatief geringe omvang van PNO Media, de groeistrategie, de service, de aard van het fonds; het zijn allemaal factoren die meespelen bij de hoogte van de beheerkosten, vertelt hij. In 2018 stegen die kosten per deelnemer met zo’n 70 euro omdat in 2018 en ook in 2019 fors is geïnvesteerd in IT én in een nieuw pensioenproduct. Ook dat valt onder de beheerkosten. “Nu die investeringshobbel is genomen, dalen de kosten dit jaar weer”, aldus Mutsaers.

Schaalprobleem

“Het is eigenlijk geen kostenprobleem maar een schaalprobleem”, zegt hij. “De gemiddelde uitvoeringskosten van 115 euro is inclusief de hele grote fondsen met honderdduizenden tot miljoenen deelnemers. PNO Media is een relatief klein fonds. Maar als de regelgeving wordt aangepast, het toezicht wordt aangescherpt of er strengere eisen worden gesteld aan transparantie en communicatie, moet het dezelfde maatregelen nemen om daaraan te voldoen als grote fondsen. Dat vergt investeringen, in de IT bijvoorbeeld. Het scheelt nogal of je de kosten daarvoor kan omslaan over een miljoen deelnemers of – in het geval van PNO – over 27.000 deelnemers. Want of je nu groot of klein bent, die kosten verschillen niet zo veel.”

Service

Bovendien heeft PNO Media heel bewust gekozen voor een kwalitatief goede service en een persoonlijke benadering. “Bij ons krijg je geen bandje te horen als je opbelt, maar krijg je direct iemand aan de telefoon. Bij ons zal niemand tegen mensen met een vraag zeggen: ‘O, maar daarvoor moet je bij je werkgever zijn’. En iedereen die met pensioen gaat, wordt uitgenodigd voor een informatiebijeenkomst op het kantoor in Hilversum.” Ook daaraan hangt een prijskaartje, maar die extra service wordt wel gewaardeerd. Zowel deelnemers als gepensioneerden geven PNO Media een ruime voldoende voor zijn dienstverlening.

Walter Mutsaers

Groeistrategie

In veel sectoren zijn bedrijven verplicht aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds. Zo niet in de wereld van de media en de creatieve sector waar PNO Media opereert. Dat is als een van de weinige fondsen grotendeels vrijwillig. “Dat betekent dat we meer dan andere fondsen moeten doen aan relatiebeheer”, aldus Mutsaers. Bovendien wil PNO Media groeien. Dat is volgens het bestuur nodig om ook in de toekomst een gezond, zelfstandig fonds te kunnen blijven. Word je te klein dan kan je geen goede prijs meer bieden, prijs je je uit de markt. En om te groeien moet je eerst investeren.

Vlak voor het ter perse gaan van dit nummer werd bekend dat Walter Mutsaers vertrekt bij MPD. Hij wordt per 1 mei voorzitter van het uitvoerend bestuur van het nieuwe (fusie)fonds Rail & Openbaar Vervoer.

Mutsaers: "Wij richten ons op de sector media, entertainment, kunst en cultuur, de creatieve zakelijke dienstverlening en vanaf 1 april ook op de digitale (ICT) sector*). Op die markt moeten wij met een beperkt budget concurreren met verzekeraars die veel meer aan marketing te besteden hebben. Wij gaan niet in het wilde weg de boer op. Wij doen dat heel gericht en we hebben een nieuw product ontwikkeld dat bij uitstek geschikt is voor jonge bedrijven: een DC-lifecycleregeling. Een product waarmee we verleden jaar een innovatieprijs hebben gewonnen."

Risicoprofiel

In deze pensioenregeling ligt de hoogte van de premie vast. Zeker voor jonge bedrijven is dat aantrekkelijk want dan weten ze waar ze aan toe zijn. Werknemers bouwen hun eigen pensioenkapitaal op. Het geld wordt afhankelijk van de leeftijd meer (jong) of minder (ouder) risicovol belegd. De deelnemer kan daarbinnen ook nog voor een risicoprofiel kiezen. Gaat

de werknemer met pensioen dan kan hij zich inkopen in het pensioenfonds. Hij ontvangt dan levenslang een vaste pensioenuitkering en maakt kans op indexatie.

"We hebben de afgelopen twee jaar flink wat geld gestoken in de ontwikkeling van dit product", zegt Mutsaers. Een bedrag wil hij niet noemen. Maar het was wel een van de redenen dat van 2017 op 2018 de pensioenbeheerkosten met 70 euro per deelnemer omhoog gingen. Ook gepensioneerden hebben hieraan dus meebetaald. "Indirect profiteren ook zij er van", zegt Mutsaers. "Want schaalvergroting is ook in hun belang. Dat is goed voor de continuïteit. Het draagt bij aan de financiële gezondheid van PNO Media en maakt uiteindelijk de kans op indexatie groter."

*) Per 1 april 2020 sluiten 2700 deelnemers van True Blue, bedrijfstakpensioenfonds voor de ICT-sector, zich bij PNO Media aan - red.

Verhouding PNO Media - MPD

Het bestuur van PNO Media bestaat op dit moment uit 12 leden en een onafhankelijke voorzitter. Van de bestuursleden zijn er vier voorgedragen door werkgevers en vier door vakbonden. Daarnaast zitten er twee vertegenwoordigers van gepensioneerden in het bestuur en twee onafhankelijke leden. Het bestuur bepaalt het beleid van het fonds op elk terrein, zoals het beleggingsbeleid en het communicatiebeleid. Het stelt de premie vast en zet de strategie uit. Per 1 juli wordt een nieuw bestuursmodel ingevoerd met o.a. minder leden. Onenigheid over de besluitvorming daarover leidde tot het ontslag van 'onze' Ruud Leyendekker uit het bestuur. (Zie de pagina hiernaast.)

De uitvoering van alle taken berust bij MPD. Dat is een coöperatieve organisatie zonder winstoogmerk. MPD verricht alle uitvoeringsactiviteiten voor PNO Media, zoals pensioenadministratie, communicatie, vermogensbeheer en ondersteuning van het bestuur. MPD-directeur Mutsaers: "Er is bewust gekozen voor een nauwe band tussen pensioenfonds en uitvoerder. PNO Media wil wendbaar en flexibel zijn. Daarom wil het korte lijntjes tussen het bestuur van PNO Media en de uitvoeringsorganisatie. Dan kun je snel schakelen en snel inspelen op veranderingen. Breng je die taken onder bij een grote pensioenuitvoerder, dan ben je nummer zoveel als je iets wilt aanpassen." Bovendien kunnen dan belangentegenstellingen ontstaan bij het uitvoeren van de groeistrategie.

Ruud Leyendekker weggestuurd als PNO Media-bestuurslid

Het bestuur van PNO Media heeft Ruud Leyendekker half januari weggestuurd als bestuurslid van het pensioenfonds. Het laatste woord daarover is nog niet gesproken.

door Willem Hekhuis

Het PNO-bestuur praat al sinds juni 2017 over een nieuw, kleiner, bestuursmodel. Vanaf het begin was er een verschil van inzicht over dat nieuwe model. Volgens Leyendekker (foto) - die wij vooral kennen als penningmeester van VGO-media - is er onvoldoende doordacht gekozen voor 'een praktische invulling en een organische verkleining'

van het bestuur per 1 juli 2020. Leyendekker is van mening dat het bestuur eerst had moeten inventariseren wat de snel veranderende pensioenomgeving de komende jaren van het bestuur vraagt, aan welke criteria het nieuwe bestuur zou moeten voldoen, welke competenties van bestuursleden daarvoor vereist zijn, en welk bestuursmodel daarbij het best zou passen.

Geen vertrouwen meer

Het PNO-bestuur heeft het Leyendekker kwalijk genomen dat hij in een bestuursvergadering op 5 december 2019 met De Nederlandsche Bank en in het bijzijn van de Raad van Toezicht van PNO Media is afgeweken van het genomen bestuursbesluit (de 'praktische invulling en verkleining') en zijn eigen visie heeft gegeven.

Enkele dagen later zegde een meerderheid van het bestuur het vertrouwen in Leyendekker op. Zij accepteerden niet dat hij zich niet gehouden heeft aan de afspraak (in de PNO-gedragsregels) om 'als bestuur met één mond te praten'. Hij vond de zaak daarvoor té belangrijk.

Omdat Leyendekker het niet op zijn weg vond liggen om zelf op te stappen - "Ik zou daarmee mijn principes verloochenen" - heeft het bestuur een ontslagprocedure toegepast.

Dit is nog nooit gebeurd in de Nederlandse pensioenwereld, volgens informatie die Ruud Leyendekker heeft.

'Paritair-plus-model'

Het PNO-bestuur kent een zogenaamd 'paritair-plus-model'. Daarin zijn werkgevers, werknemers en gepensioneerden vertegenwoordigd, aangevuld met twee onafhankelijke experts (op het gebied van vermogensbeheer en risicomanagement).

Een andere mogelijkheid is een 'omgekeerd-gemengd model', waarin het bestuur bestaat uit uitvoerende leden (twee of drie onafhankelijke professionals), die een mandaat krijgen van de niet-uitvoerende bestuursleden. Die laatste zijn paritair samengesteld plus een onafhankelijke voorzitter. De niet-uitvoerende bestuursleden houden toezicht op de uitvoerende leden (en op zichzelf). Het bestuur van VGOmedia heeft in oktober 2019 – desgevraagd door het dagelijks bestuur van PNO Media – zijn voorkeur voor dit 'omgekeerd-gemengd model' uitgesproken. Ook Leyendekker is daar voorstander van. PNO zelf houdt het op het 'paritair-plus-model'.

Intussen is het laatste woord over zijn ontslag nog niet gesproken. Ruud Leyendekker heeft intussen onder meer een gesprek gehad met de 'compliance officer' van PNO Media. Dat is de wettelijk verplichte onafhankelijk functionaris die toezicht houdt op een integere bedrijfsvoering en cultuur van het pensioenfonds en op de naleving van geldende maatschappelijke normen en de wet- en regelgeving in de financiële wereld. Deze heeft het ontslag bestempeld tot een 'zwaar incident'. Dat wil zeggen dat er een onafhankelijke onderzoekscommissie van drie personen komt, die de zaak zal onderzoeken. Voordat de commissie is samengesteld en voor ze haar rapport heeft uitgebracht, zullen we een aantal maanden verder zijn. Wie weet valt er op de eerstvolgende Algemene Vergadering op 10 juni meer over te vertellen.

'Radio heeft zich opnieuw uitgevonden'

Huub Wifjes schreef een cultuurhistorisch boek over de radio

Een honderdjarige heeft menselijkerwijs meer verleden dan toekomst, maar dat geldt niet voor de radio. Aan het einde van 2019, het jaar waarin de radio een eeuw bestond, zei koning Willem-Alexander dat het medium zelfs springlevend is. Media-deskundige Huub Wifjes is dat met hem eens. "De radio heeft het enkele keren moeilijk gehad, maar komt steeds sterk uit een crisis."

Tekst en foto's: Evert Kooij

Na de terugblikken vorig jaar op één eeuw radio is dit het moment om vooruit te kijken. Wifjes gelooft erin dat de radio zich handhaaft als een krachtig medium. "Het einde is vaak voorspeld. Televisie en internet zouden de radio overbodig maken, je kon het wel opheffen. Maar net als de krant, die ook moeilijke tijden heeft doorgemaakt, is de radio er nog helemaal."

Ook toekomstige stormen in het medialandschap zal de radio wel overleven, zegt Wifjes. De mediahistoricus gaat 500 jaar terug, naar de uitvinding van de boekdrukkunst. "Sindsdien zijn er alleen maar mediavormen bijgekomen, nooit is er een verdwenen. Media hebben een groot overlevingsvermogen." Met het groeiende media-aanbod zou je verwachten dat we de radio minder aanzetten. Maar de luistertijd is de afgelopen jaren zelfs een fractie gegroeid. Volgens de Stichting Nationaal Luisteronderzoek luisterden Nederlanders vorig jaar gemiddeld 145 minuten per dag, bijna 2,5 uur. Dat is exclusief radiovormen als podcast en streamingdiensten.

Volgens Wifjes hebben media in moeilijke tijden de veerkracht om zich aan te passen aan nieuwe omstandigheden. De radio is daarvan een sterk voorbeeld. Net als de dagbladen hebben gedaan, zijn slechte tijden gebruikt om het medium nieuwe inhoud te geven.

Sociale functie

Dat gebeurde onder andere bij de opkomst van de televisie. De radio werd dood verklaard, de tv zou alle andere media weg vagen. Maar de radio heeft zich volgens Wifjes met succes herijkt.

De televisie heeft de radio wel beïnvloed. Zo verloren de hoorspelen het van tv-drama en zijn speciale programma's voor doelgroepen als huisvrouwen en jeugd verdwenen. "Daarvoor in plaats hebben zenders zich gespecialiseerd in nieuws en actualiteiten en muziek. Dat zijn terreinen waarvoor de radio geschikt is."

Ook de opkomst van internet heeft tot een

herijking geleid;

radiozenders gingen

zich nog meer profile-

ren. Daarbij maken ze

gebruik van een unieke

sociale functie, zegt

Wifjes. Hij zal nog en-

kele keren op die sociale functie terugkomen.

"Radio brengt bij luisteraars iets teweeg."

Voorbeeld bij uitstek van die sociale functie is volgens Wifjes de Top 2000. "Dat maakt in de samenleving iets los. Iedereen heeft het er over, al bij het stemmen wordt er over gesproken.

Dat is opmerkelijk, want je kunt tegenwoordig je eigen top 2000 of top 4000 samenstellen op Spotify en dergelijke. Maar de radio geeft iets extra's en dat is die sociale component."

'John de Mol is niet gek'

Adverteerders zien dat ook, zegt Wifjes.

Hoewel ze op steeds meer (digitale) platforms terecht kunnen, stijgen de reclamebestedingen

'Radio brengt bij luisteraars iets teweeg'

op de radio. Volgens het Radio Advies Bureau was de omzet aan radioreclame vorig jaar bijna 205 miljoen euro, ruim 4 procent meer dan in 2018. Geen wonder dat Talpa stevig investeert in zijn radiozenders. Het mediabedrijf van John de Mol bezit vier grote muziekstations, Sky-Radio, 538, Veronica en Radio 10. "Die man is niet gek, die gelooft in de radio. Hij weet als geen ander hoe je met een uitgekiende programmering de sociale functie kunt gebruiken om radio interessant te maken."

Daarbij is de radio niet meer het massamedium zoals dat vroeger was. In de jaren na de Tweede Wereldoorlog luisterden soms wel 7 miljoen mensen naar een van de twee Nederlandse zenders, Hilversum 1 en Hilversum 2. "Daar werd van alles op gepropt, zo'n programmering kunnen we ons nu niet meer voorstellen. Gelukkig kwamen er meer radiostations die die elk een profiel kregen. Zo weet bijvoorbeeld

de luisteraar die nieuws wil horen dat hij terecht kan op Radio 1 en BNR." Ook luisteraars op zoek naar muziek

weten precies waar ze met hun smaak terecht kunnen, dankzij de onderscheidene programmering van de muziekzenders. In de zoektocht naar de ideale inhoud gaat het niet altijd goed. Wijffjes verwijst naar 3FM dat veel luisteraars is kwijtgeraakt. "De programmering van die zender spreekt weinig luisteraars meer aan. Ze hebben zo veel publiek verloren, dat gaan ze niet terugkrijgen."

Daarentegen doet de jongerenzender FunX, net als 3FM onderdeel van de publieke omroep, het heel goed. "Dat die zender zo veel succes heeft is opvallend, want ze zitten in het moeilijkste segment dat er is, de grootstedelijke jongeren. Maar FunX weet precies hoe ze

die moeten aanspreken." Talpa's Radio 538 heeft ook niet de gemakkelijkste doelgroep, zegt Wijffjes, maar deze zender weet net als FunX een publieksoort aan zich te binden. "Ze voelen het sociale gedrag van hun luisteraars aan. Stations die dat beheersen, kunnen de toekomst met vertrouwen tegemoet zien." Regionale radio is volgens Wijffjes in het bijzonder in staat om een hechte band met het publiek op te bouwen. "De luisteraars zitten letterlijk dichtbij. Bovendien voorzien deze omroepen in een behoefte nu kranten hun journalistieke taak in de regio steeds meer laten liggen. Er zitten nauwelijks meer journalisten bij gemeenteraadsvergaderingen."

Radio 5 gouden concept

Ogenschijnlijk in de schaduw van de slag om de muziekluisteraar heeft Radio 5 zich volgens Wijffjes langzaam maar zeker ontwikkeld tot een succesvol station. "Ze hebben het voor-

deel dat de doelgroep van de oudere luisteraar heel herkenbaar is. Daar kun je goed op programmeren met een mix

van muziek, gesproken woord en spelletjes. Het is een gouden concept."

Het voordeel van Radio 5 is ook dat de zender werkt met goedkope presentatoren die zowel enthousiast als professioneel zijn en veel ervaring hebben. Dat door demografische ontwikkelingen luisteraars afvallen, ziet Wijffjes niet als een bedreiging voor Radio 5. Er komen immers ook weer nieuwe ouderen bij. De media-historicus neemt zichzelf als voorbeeld. Vroeger luisterde hij naar Veronica en Hilversum 3. Toen er later andere interesses opbloeiden, kwamen er andere zenders bij, Radio 1 en Radio Noord voor nieuws en Radio 4 voor klassieke muziek.

Voor de popmuziek werd het intussen Radio 2 en de laatste tijd luistert de 63-jarige Wijffjes naar Radio 5. "Dat is bij mij thuis nog wel een probleempje, want mijn vrouw geeft de voorkeur aan Radio 2 omdat '5' te bedraagd is." Daarbij heeft ze wel een punt, zegt Wijffjes. De vergrijzing van het publiek mag er niet toe leiden dat de radio suffig wordt. De wereld is nu eenmaal sneller geworden en daar kan de radio niet omheen. Ook een zender als Radio 1, waar veel senioren of afstemmen, heeft een hoger tempo gekregen. Dat veel ouderen daarom afhaken, is een misvatting, zegt Wijffjes. "De meesten kunnen het wel bijbenen, ouderen blijven langer vitaal en actief. Kijk naar het internetgebruik van senioren, dat neemt nog steeds toe."

Podcast houtje touwtje

Een in Nederland nog kleine, maar groeiende radiovorm is de podcast. Wijffjes ziet dit medium als een verrijking voor de radio. "Het is begonnen als houtje-touwtje radio. Iedereen kan podcasts maken, maar niet altijd even goed. Ook krantenredacties proberen het, maar die komen er van terug, zoals die er ook nooit in zijn geslaagd goede televisie te maken. Radiomensen zijn met hun professionaliteit beter in het maken van podcasts. Je zult zien dat de radio de podcast naar zich toetrekt. Door zijn audiovorm hebben podcast en radio een logische verbinding."

Technisch gedreven veranderingen zullen op de radio blijven afkomen. Wat ons in elk geval te wachten staat, is de komst van DAB+, de digitale zend- en ontvangsttechniek die de FM moet vervangen. Technisch gezien kan dat al lang, maar niemand durft volgens Wijffjes de knop om te zetten omdat er nog veel te weinig radio's zijn die DAB+ kunnen ontvangen. "De invoering is al vier keer uitgesteld, het is een drama geworden."

De omschakeling zal ook in de nabije toekomst niet gebeuren, verwacht Wijffjes. De vergelijking met de overgang van middengolf naar FM

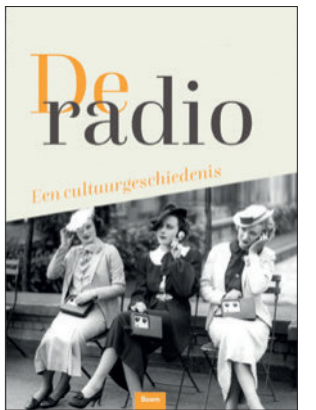
dringt zich op. Wijffjes: "Daarmee begonnen ze in de jaren zestig en het heeft tot ver in de jaren tachtig geduurd voordat de middengolf werd uitgezet."

Technische nieuwigheden zullen radio volgens Wijffjes niet bedreigen vanwege zijn bijzondere sociale functie. Digitale ontwikkelingen zijn de radio zelfs behulpzaam. "Door online met je publiek te communiceren zijn radiomakers beter in staat om vast te stellen wat luisteraars willen horen. Zo kun je nog beter programmeren en luisteraars aan je binden."

Muzieksmaak toetsen

Zo blijft radio ondanks de digitale alternatieven een aantrekkelijk medium. "Hoe prettig het ook is dat je kunt luisteren naar je eigen muzieklust op Spotify, uiteindelijk wil je je smaak toetsen. De radio is daarvoor het beste middel met een discjockey die je verrast en iets toevoegt. Zoals informatie over leefstijl en vakanties, maar ook humor." Daarbij is het, zelfs in de huidige beeldcultuur, een voordeel dat de radio geen scherm heeft. "Het is maar goed dat je niet naar de radio kunt kijken. Hij dringt zich niet op, luisteraars kunnen hun eigen verbeelding vormen. Dat geeft een magie die andere media niet kunnen oproepen."

En de webcam dan die tegenwoordig in de meeste radiostudio's hangt? Wijffjes: "Dat kan nog net, maar meer mag het niet worden. Radio moet radio blijven."

Huub Wijffjes

Prof. Dr. Huub Wijffjes (1956) is bijzonder hoogleraar Geschiedenis Radio en Televisie aan de Universiteit van Amsterdam. Ook is hij hoofddocent en onderzoeker Media-studies en Journalistiek aan de Rijksuniversiteit Groningen. Wijffjes schreef 'De Radio', een cultuurhistorische beschrijving over de rol en betekenis van het medium. Boom Uitgevers, 352 blz, € 37,50

Van de KRO-pastoor naar een bedrijfstakpensioenfonds voor de media

Als lid van het Verantwoordingsorgaan van PNO Media heb je uiteraard nadrukkelijk te maken met alle ontwikkelingen rond de pensioenen in het hier en nu. Nu mijn termijn in het VO dit jaar ten einde loopt, leek het me aardig eens terug te blikken op het ontstaan van het Pensioenfonds Nederlandse Omroep. In de jaren dertig van de vorige eeuw waren er al enkele voorlopers. KRO-oprichter pastoor Perquin stelde zijn bestuur in 1931 voor een stichting in het leven te roepen 'ten doel hebbende het vormen van een personeelfonds, waaruit KRO-medewerkers in zorgelijke tijden kunnen putten'. Deelname is vrijwillig. Afhankelijk van de hoogte van hun salaris storten medewerkers tweeënhalve of vijf procent in het fonds. De KRO doet er per werknemer vijf procent bij. Ook organisatorisch is het fonds een novum: de bestuursleden worden rechtstreeks door het personeel gekozen.

De AVRO is in 1931 de eerste omroep met een polis voor een weduwenpensioen. Net zoals de NCRV sluit de AVRO voor zijn medewerkers individuele levens- en pensioenverzekeringen af. Als de omroepen na de Tweede Wereldoorlog weer gaan functioneren, vindt de overheid dat er meer moet worden samengewerkt. De Nederlandse Radio Unie (NRU) ontstaat, een gezamenlijk bedrijf voor techniek, studio's etcetera.

In 1947 komt een echte pensioenregeling tot stand. De Stichting Personeelfonds wordt opgericht. Daarmee wordt voldaan aan een ministeriële beschikking die stelt dat het personeel van de radio-omroep gelijke arbeidsvoorwaarden en gelijke pensioenaanspraken krijgt. Er worden drie personeelsleden aangesteld, die werken vanuit een kamertje in het pand Heuvellaan 32, een van de omroepvilla's. Op dat moment werken er 1000 mensen bij de omroep. Het bestuur van de stichting is democratisch samengesteld, drie zetels voor werkgevers - en vier voor werknemersvertegenwoordigers.

Drie pijlers

Het fonds kent vele jaren drie pijlers: pensioenen, ziektekosten en een spaarregeling. Een nieuwe Europese richtlijn bepaalt in het midden van de jaren tachtig echter dat een pensioenfonds niet

eveneens ziektekostenverzekeraar mag zijn. Dat leidt er toe dat per 1 januari 1986 twee zusterorganisaties ontstaan: Stichting Pensioenfonds Nederlandse Omroep en PNO Onderlinge Ziektekostenmaatschappij.

Voor het pensioenreglement breekt een periode aan die wordt gekenmerkt door individualisering en flexibilisering. Wijzigingen en aanvullingen hadden o.a. betrekking op: gelijkstelling in pensioenopbouw voor mannen en vrouwen, verschillende regelingen (eindloon, middelloon enz.), een regeling voor tijdelijk ouderdomspensioen, flexibele ingangsdatum pensionering en het opnemen van twee vertegenwoordigers in het bestuur.

Een volgende verandering voltrekt zich in 2001. In dat jaar wordt PNO van ondernemingspensioenfonds omgevormd tot een vrijwillig bedrijfstakpensioenfonds. In februari 2001 komt een einde aan het Pensioenfonds Nederlandse Omroep en ziet het Bedrijfstakpensioenfonds voor de Media PNO het levenslicht met als roepnaam Pensioenfonds PNO Media. Een belangrijk gevolg is een andere bestuursamenstelling, waarbij opnieuw wordt voorzien in een vertegenwoordiging van gepensioneerden in het bestuur.

Groeistrategie

Door deze structuurwijziging kan PNO Media zich verder ontwikkelen in de bedrijfstak Media. Die ontwikkeling gaat door tot vandaag de dag. Het fonds heeft de ambitie uitgesproken om te groeien. Het VO zag in 2018 al een betere onderbouwing van de doelstelling inzake de groeistrategie. Eind vorig jaar kon het Verantwoordingsorgaan tot zijn tevredenheid vaststellen dat de 2700 deelnemers van het pensioenfonds True Blue vanaf april 2020 hun pensioen gaan opbouwen bij PNO Media. De komst van deze nieuwe deelnemers uit de ICT-sector moet leiden tot substantieel lagere uitvoeringskosten en daar profiteert elke deelnemer van.

Mooi nieuws natuurlijk maar u mag erop rekenen dat het VO kritisch naar alle ontwikkelingen blijft kijken en graag de leuze van de befaamde voetbalclub uit Rotterdam-Zuid hanteert richting het bestuur: 'Geen woorden, maar daden'.

Klaas Samplonius

De Simon van Collemstraat/brug

Zeehelden, koninginnen, schrijvers, schilders, vogels en bomen hebben in Nederland allemaal eigen wijken en buurten. Michiel de Ruyter heeft alleen al honderden straten, wegen, lanen, boulevards, bruggen en tunnels. Daarbij steekt het aantal dat naar omroepcorfeyeen is vernoemd maar schrill af. Na honderd jaar radio en zeventig jaar televisie hebben de makers blijkbaar nog niet veel status. Maar gelukkig zijn er uitzonderingen. Zo loop ik dagelijks over het Han Reizigerpad en fiets ik over de Dolf van der Lindenstraat. Maar ja, dat is in Hilversum... Welke van onze ex-collega's hebben het landelijk geschopt tot een straatnaambordje?

In de eerste aflevering van deze serie filmjournalist Simon van Collem. De gemeente Almere heeft hem vereeuwigd in een straat én een brug. Uiteraard prominent gelegen in de Filmwijk. Van Collem komt uit hetzelfde geboortjaar als de radio in Nederland, maar hij werd beroemd op tv in De Oude Draaidoos, AVROskoop en Simonskoop. Ruim dertig jaar was hij de bekendste en best bekeken filmjournalist van het land.

De carrière van de zestienjarige Simon begint als hij de jongste bediende wordt bij een filmverhuurbedrijf. Hij raakt bevlogen en gaat over film schrijven en krijgt zijn stukjes zelfs voor de Tweede Wereldoorlog al gepubliceerd. Tijdens de bezetting werkt hij in De Hollandse Schouwburg in Amsterdam, tot hij moet onderduiken en zijn joodse naam verandert in Eugène de Winter. In 1947 verschijnt over die tijd zijn eerste boek Eus ontdekt Friesland.

In 1953 komt hij voor de eerste keer als filmkenner op tv en hij zal tot zijn dood dat andere medium op de buis blijven promoten. Hij is zo'n fenomeen dat hij ook in een paar films kleine rolletjes heeft. Wie goed oplet kan hem zien in Flodder, Amsterdamned en An American Werewolf In London. Op 21 juni 1989 (hij is dan al zeventig) is Van Collem aanwezig op de gala-première in Tuschinsky van de nieuwste James Bond License To Kill. Vlak na zijn interview met hoofdrolspeler Timothy Dalton krijgt hij een hartaanval en sterft.

Vorig jaar werd in HP/De Tijd een pleidooi gehouden voor een herwaardering van Van Collem: "Meerdere generaties groeiden op met de kleine kale man met dikke bril die in zijn filmprogramma Simonskoop alle grote namen uit Hollywood voor de camera kreeg, al had het met zijn steenkolenengels af en toe wel wat lachwekkends. Zijn naam mag dan wel weggezaakt zijn, de manier waarop hij decennia lang op tv programma's over film maakte, is bepalend geweest voor alle filmprogramma's die erna zijn gemaakt."

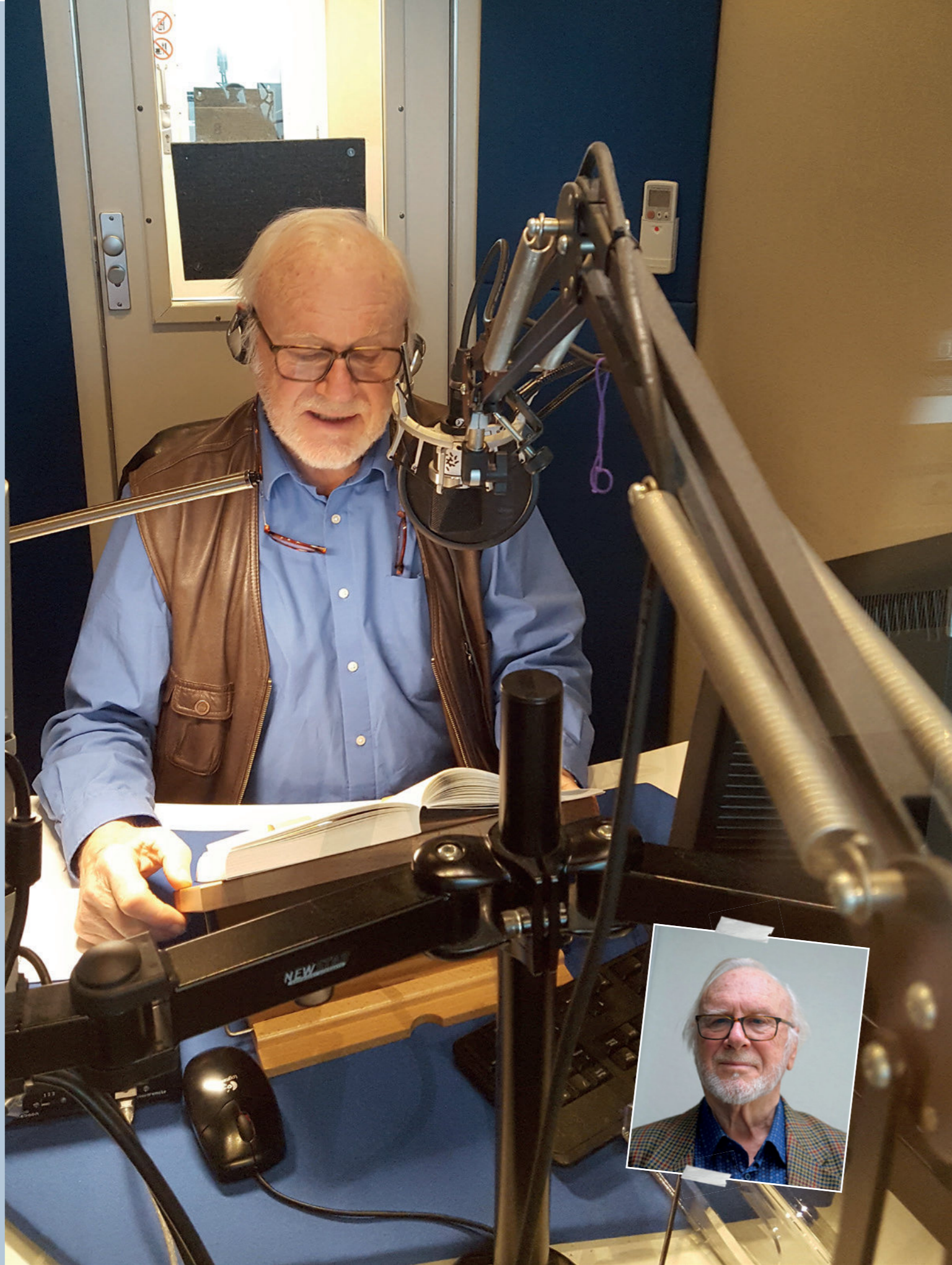
Joost Huijsing

Sonja Barendlaan

Rita Reyshof

Jos Brinklaan

We kennen inmiddels zo'n tachtig straatnaambordjes waarop radio- en televisienamen staan. Het moeten er in heel Nederland vast nog veel meer zijn. Wie er eentje kent: stuur je suggestie voor een volgende aflevering van deze rubriek naar ons op.

G E R A N I U M & C O

Over VGO'ers die na hun pensioen niet achter de geraniums zijn gaan zitten

'Het houdt je gezond'

Vorig jaar vierde Rien van der Schee (86) zijn 30-jarig jubileum als vrijwilliger bij de blindenbibliotheek in Rijswijk. Twee tot drie dagen per week spreekt hij in de studio van de bibliotheek boeken in, luisterboeken uitsluitend bestemd voor blinden en slechtzienden of mensen met dyslexie.

door Joke Licher. Foto's: Anneke Kappetijn e.a.

Zijn eerste contact met de blindenbibliotheek stamt uit zijn beginperiode bij NCRV-radio. "Ik ben daar begonnen als omroeper", vertelt hij in zijn woning in Abcoude. Maar wel als een omroeper die wilde opvallen, de aandacht van de luisteraar wilde vasthouden. "Dat probeerde ik door mijn woordkeus, door pauzes. Dat viel de bovenbazen op en ik kreeg een eigen programma: Onder de hoogtezon." Dat was een programma voor zieken en mensen met een beperking. Hij ruimde er regelmatig tijd in voor slechtzienden. "Toen ontdekte ik dat mensen met een beperkt gezichtsvermogen ideale luisteraars zijn omdat zij zijn gedwongen op die manier de wereld te verkennen."

Van der Schee is ook neerlandicus en als Hoofd Gesproken Woord ontwikkelde hij samen met Wim Hazeu de rubriek Literama die enkele tientallen jaren te horen was. Toen hij in 1989 zijn loopbaan bij de NCRV afrondde, haalde

hij de banden met de blindenbibliotheek weer aan. "Jaren had ik programma's gepresenteerd. Maar om voorlezer te worden, moest ik auditie doen. Binnen tien minuten wisten ze het: die willen we graag hebben."

En zo verruilde hij de microfoon van de NCRV voor de microfoon van de blindenbibliotheek. "Ik voel me er als een vis in het water", zegt Van der Schee. Hij kan aangeven wat hij zelf graag leest en daar wordt zo veel mogelijk rekening mee gehouden.

Geert Mak en Dante

"Ik heb de boeken van Geert Mak voorgelezen, de werken van Harry Mulisch, maar ook Dante. En de biografieën van onder anderen Slauerhoff en Vestdijk. Ook heb ik alle delen van Harry Potter voorgelezen." In het begin nam hij de boeken die hij moest inspreken mee naar huis om te oefenen. Nu niet meer. "Nu doe ik het op het eerste gezicht." Af en toe ontvangt hij fanmail en hij laat een brief zien van een jongetje van 11 dat de eerste delen van Harry Potter had beluisterd. "Aan voorleesmeneer Rien van der Schee. U leest zo heerlijk voor. Ik hoop dat u ook de andere delen voorleest." Dialogen vindt Van der Schee heerlijk om te lezen. "Het is niet de bedoeling dat je allemaal stemmetjes gaat doet. Het moet geen rollenspel worden. Je moet betrokken zijn, maar de emotie moet je overlaten aan de lezer."

Op zijn voorleesdagen is hij van 10.00 uur 's morgens tot ca 14.00 uur 's middags in Rijswijk. Per zitting leest hij zo'n twintig tot dertig pagina's. Hij is nog steeds goed bij stem. "Ik heb zo langzamerhand eelt op mijn stembanden", zegt hij.

Het leuke van het werk in Rijswijk is ook dat hij met mensen uit allerlei beroepen in contact komt. "En het houdt je gezond. Als je verkouden bent, kan je niet voorlezen. Daarom ben ik ook weinig verkouden."

MI AMIGO:
echte
vriendschap
is het niet
geworden

door Evert Kooij

Mi Amigo - de Vlaamse Tack van de zeezenders is smullen voor de fijnproevers van zeezenders. Bij mij roept het boek vooral herinneringen op aan de tijd waarin luisteraars 46 jaar geleden ineens verstoken waren van Noordzee en Veronica. Vooral het gemis aan die laatste hakte er bij mij in, ik verloor een vriend. Gelukkig had Mi Amigobaas Sylvain Tack laten weten dat zijn zender ondanks het verbod doorging. Ik kan me nog mijn blijdschap

herinneren toen ik dat in de zomer van 1974 in de krant las. De Vlaamse zakenman hield woord, het station liet zich niet verjagen van de middengolffrequentie 259 meter. Mi Amigo was mijn onvermijdelijke nieuwe kameraad. Op onze afgelegen boerderij in Flevoland was de transistorradio met Veronicaklanken jarenlang mijn metgezel geweest. Of, als de batterijen weer eens leeg waren, de

HERINNERINGEN AAN EEN ZEEZENDER DIE ONVERMIJDELIJK TEN ONDER GING

Stil werd het niet op de Noordzee toen het in 1974 verboden werd om mee te werken aan 'radiopiraten' op zee. Op 31 augustus van dat jaar stopten Veronica en Noordzee, maar het Vlaamse Mi Amigo ging door. Ferry Eden beschreef de geschiedenis van de zeezenders, die van het Vlaamse Mi Amigo in het bijzonder. Het is boek op groot formaat met honderden foto's en verhalen over het kunst- en vliegwerk waarmee de zender in de lucht werd gehouden.

buizenradio in de keuken. Terwijl ik huiswerk maakte zat 'ome' Lex (Harding) als het ware tegenover me aan tafel.

Vlaams sausje

Zo'n gevoel heeft Mi Amigo me niet kunnen geven. Het Vlaamse sausje dat overall aan kleefde, wilde maar niet wennen. Maar het station kreeg het voordeel van de twijfel. Immers, dankzij de helden van Mi Amigo ontvingen we nog steeds 'hits uit zee'.

Ferry Eden, die als discjockey op het schip heeft gewerkt, vertelt daar deels uit eigen ervaring over. Ontelbaar zijn verhalen over confrontaties met justitiële autoriteiten, nautische problemen, tegenslagen bij de illegale bevoorrading en spanningen in de organisatie. Intussen ging de staat van het schip daar in de monding van de Theems hard achteruit. Om uit handen van justitie te blijven, was onderhoud in een haven niet mogelijk.

De aanvoer van programmabanden, proviand, brandstof en bemanning was elke keer weer improviseren. Het waren vaak Nederlandse, Belgische en Britse vissers die hier in ruil voor

een flinke beloning werden ingehuurd. De programma's werden deels live uitgezonden, deels waren ze op het vasteland opgenomen. Om het compact te houden, werden cassettes gebruikt. Soms werd het materiaal uit een vliegtuigje gedropt en door de bemanning uit zee gevist.

Ondergronds werken

Mi Amigo gebruikte in het begin studio's in Nederland en België, maar uiteindelijk was ondergronds werken in de Benelux niet vol te houden. In 1975 weken de 'landrotten' uit naar Playa d'Aro, een vakantieplaats in de Spaanse regio Catalonië. Het Spanje in de nadagen van dictator Franco was geen lid van de toenmalige EEG, zodat het zeezenderverdrag aan gene zijde van de Pyreneeën niet gold. De vlucht naar Spanje maakte het radio-avontuur nog spannender dan het al was. Het wel en wee in Playa d'Aro en op het schip leverde elke week krantenberichten op die ik net zo spannend vond als een jongensboek.

'The Old Lady'

Maar het luisterplezier tijdens de lange werkdagen op het land nam steeds verder af. Het kon niet uitblijven dat de 'draagbare' aan mijn riem steeds vaker op de nationale popzender Hilversum III stond. Dat voelde als verraad aan de buitengaats radiohelden. Soms had ik geen keuze, omdat Mi Amigo wegens brandstofgebrek, slecht weer en technische mankementen weer eens niet kon uitzenden.

De Mi Amigo kreeg de bijnaam *The Old Lady*. Geregeld sloeg het schip van zijn ankers en beleefde de bemanning angstige momenten als de dame weer eens op een zandbank belandde.

Deze en andere problemen leidden ertoe dat Mi Amigo in oktober 1978 de uitzendingen vanaf het gelijknamige schip beëindigde. Ruim een half jaar moesten de luisteraars het zonder Mi Amigo stellen, tot het in de zomer van 1979 terugkwam van een ander schip. Lang duurde

dit niet, enkele maanden later strandde dit vaartuig op een zandbank voor de Nederlandse kust. Dat betekende het einde van Radio Mi Amigo.

In de golven

The Old Lady voor de Britse kust werd intussen gebruikt door Radio Caroline, maar ook daarmee liep het slecht af. In maart 1980 verdween het schip in de golven. Een foto van een stukje zendmast dat nog net boven water uitsteekt is symbolisch voor het einde van de zeezenders, al zouden Caroline en Monique het tot ver in de jaren tachtig uithouden. Het waren niet noodweer en justitie die de zendschepen verdreven, maar de komst van commerciële radio in onder andere Nederland. Legale stations op het vasteland met FM-frequenties maakten middengolfradio vanaf zee overbodig.

De geschiedschrijving van Ferry Eden maakt herinneringen levend aan een bijzonder radiotijdperk.

Zie ook de aanbieding op de achterpagina

De in maart 1980 gezonken Mi Amigo (foto Dave Kindred)

Onder: Het zendschip MV Mi Amigo (foto Marc Jacobs)

Tom Mikkers en Hijlco Span over meer dan de 'jaarlijkse parade van liedjes, gekke kostuums en dito danspasjes'

'Songfestival is het kerstdiner van de Europese familie'

Je zult liefhebber zijn van het Eurovisie Songfestival, maar niemand begrijpt dat. Het overkomt Tom Mikkers en Hijlco Span geregeld dat ze meewarige blikken ontmoeten als hun passie ter sprake komt. Dat het Songfestival met dank aan Duncan Laurence meer dan ooit in de belangstelling staat, was voor de twee het laatste zetje om een boek te schrijven over de volgens hen onderbelichte achtergronden van het evenement. Met een motivatie die iets weg heeft van zendingsdrang, dragen Tom en Hijlco uit dat het Songfestival veel meer is dan alleen een muzikale krachtmeting.

door Evert Kooij. Foto's Evert Kooij e.a

Hallelujah EuroVision heet de paperback, maar de ondertitel zegt meer: *De magie van het Songfestival*. Het magische is volgens Tom en Hijlco dat het Songfestival verbonden is met de roerige Europese geschiedenis en actualiteit. Tom: "Er zit een diepe laag onder." Hijlco: "Het Songfestival verbindt Europa en dat ontroert me." Ik spreek de auteurs aan de 's-Gravelandseweg in Hilversum bij het voormalige gebouw van de AVRO. Hier werd in 1958 de derde editie van het Songfestival gehouden.

« In de kern is het nog steeds een wedstrijd om het beste liedje

Het was het eerste Songfestival op Nederlandse bodem, nadat Corry Brokken het jaar daarvoor had gewonnen met *Net als toen*. Tien liedjes uit tien landen; het was beoogde zaterdagavondtelevisie. Het eerste Songfestival dat Tom Mikkers (50) zich kan herinneren, was dat van 1975. Hij zag hoe de Nederlandse groep Teach-In won met *Ding-a-dong*. "Ik nam het, toen ik ouder werd, allemaal op met de cassette recorder. In mijn pubertijd groeide mijn belangstelling, de voorpret was groot en je kon er nog lang op teren."

Het zag er toen al heel anders uit dan in de beginjaren. Het aantal deelnemende landen was in 1975 bijna verdubbeld en de meeste kijkers zagen de uitzending in kleur. Het komende festival in Rotterdam is de 65e editie. In de loop der jaren zijn er showelementen bijgekomen. Het is een visueel spektakel geworden met meer dan veertig deelnemers, twee voorrondes en een finale. Maar in de kern is het nog steeds een wedstrijd om het beste liedje.

Platgedrukte bloemen

Radiomaker Hijlco Span (60) heeft al veertig jaar een professionele belangstelling voor het evenement. Als verslaggever, commentator en presentator was hij bij 34 van de 64 edities aanwezig. Als zijn werkgever NCRV het niet nodig vond om naar het evenement af te reizen, ging hij op eigen kosten. De eerste keer dat hij het Songfestival bezocht, was in 1980 toen het evenement in Den Haag werd gehouden. Zijn loopbaan in Hilversum was nog toekomstmuziek, maar als verslaggever van de lokale omroep Rano in Utrecht wist Hijlco een accreditatie te krijgen. Het 20-jarig broekie kon backstage interviews afnemen. Zo sprak hij met de Ier Johnny Logan, die het winnende liedje *What's another year* zong. Hijlco's entree in de wereld van het Songfestival verliep niet vlekkeloos. Tijdens het interview met Logan ging hij per ongeluk op bloemen van de winnaar zitten. Dat nam de Ier de jonge interviewer niet in dank af. Begin dit jaar deed zich de gelegenheid voor om het goed te maken, toen de zanger gast was in Hijlco's programma *Volgspot* op NPO Radio 5. Johnny Logan verliet de studio met bloemen. Hijlco beschreef veel herinneringen aan de edities die hij als programmamaker heeft gevolgd. Daar hadden ze het bij kunnen laten, zegt Hijlco, maar dan kreeg je in zijn woorden het

« 'In 2013 kwam de ommekeer toen Anouk op de negende plaats eindigde'

zoveelste boek over de 'jaarlijkse parade van liedjes, gekke kostuums en dito danspasjes'. De auteurs gaan glamour niet uit de weg, maar het boek is vooral een missie over een bredere betekenis van het Songfestival voor Europa en de Europeanen. Deze teksten zijn geschreven door Tom, voormalig programmamaker bij de EO en sinds begin vorig jaar voorganger bij een vrijzinnige geloofsgemeenschap in Wassenaar.

Vredesstichter met rafelrandjes

Dat het Songfestival verbonden is met het ideaal van vrede en nooit meer oor-

log in Europa, moest nodig een keer worden verteld, zegt Tom. Hij ziet een overeenkomst tussen het Songfestival en zijn werk als predikant. "Zoals ik elke zondag oproep tot vrede, heeft het Songfestival in al zijn bescheidenheid een rol als bruggenbouwer in een rumoerig Europa."

De relletjes en ruzies waarmee het evenement vaak wordt omgeven, lijken niet te passen bij de rol van vredesstichter. Er zitten altijd rafelrandjes aan het Songfestival, zegt Tom. "Maar dat is precies zoals we in Europa met elkaar omgaan, het Songfestival is daarvan een weerspiegeling."

Het is volgens Tom zelfs zo dat het Songfestival zijn betekenis dankt aan het gedoe eromheen. Anders zou het een Noord-Koreaans festival worden, waarin iedereen mee papegaait en vrede en veiligheid eendimensionaal worden verkondigd. "Tom ziet het als een kerstdiner van de Europese familie. "Er zijn altijd gasten van wie je weet dat ze de boel ontregelen. Een tante die op het

Hijlco Span (links) en Tom Mikkers

Hijlco Span (links) en Tom Mikkers voor de vroegere AVRO-studio's

verkeerde moment ruzie begint te maken." Hijlco vult aan: "De landen doen ondanks alle ongemak van de vorige keer weer aan het 'kerstdiner' mee. Want de Europese familie moet wel bij elkaar blijven. Dat belang overstijgt dat een tante en een oom elkaar de tent uitvechten.

De spanning is voor de toeschouwer."

Tom roept in herinnering hoe er in Nederland in de naoorlogse

jaren over Duitsland werd gedacht. "De generatie van mijn grootouders zetten de televisie uit als er Duits werd gesproken. Toen Duitsland won in 1982 met een lied over vrede betekende dat echt iets."

Dansje en gekke hoedjes

 Dat we nu vriendschappelijk met Duitsland omgaan, is volgens Hijlco mede aan het Songfestival te danken. "Ik weet dat het naïef klinkt, dat een show met artiesten die een dansje doen en gekke hoedjes opzetten bijdraagt aan verbinding in Europa. Maar ik geloof er oprecht in. Het Songfestival hoort met al zijn lieflijkheid in een weerbarstig Europa."

Een grote verandering was in de jaren negentig dat de landen in Midden- en Oost-Europa mee gingen doen. Die maakten er een prestigezaak van, zegt Tom. "Het was voor die landen een kans om zich in Europa te laten zien, terwijl je in West-Europa een tegengestelde ontwikkeling zag. Daar begon het Songfestival slechts te worden. Om bij het kerstdiner te blijven, de nieuwe deelnemers trokken bij wijze van

spreken hun mooiste jurk aan terwijl wij in afdankertjes verschenen."

Intussen moesten de Nederlandse inzendingen het in die jaren meestal doen met lage noteringen. Het waren voor Nederland de middeleeuwen van het Songfestival, zegt Hijlco. Maar dat was niet altijd terecht: "Nederland had in die periode enkele sterke nummers zoals Edsilia Rombley die verdienstelijk vierde werd met *Hemel en Aarde* in 1998, Michelle met

On my own in 2001 en Glennis Grace met *My impossible dream* in 2005. In 2013 kwam de ommekeer toen Anouk met *Birds* op de negende plaats eindigde. Vanaf dat jaar zijn we weer mee gaan tellen."

Dat had volgens Hijlco tot gevolg dat Nederland weer serieuzer met de inzendingen omgaat. Dat geldt niet alleen voor Nederland, over de hele linie is het niveau van de liedjes de laatste jaren omhoog gegaan. Muzikaal zit het dan ook wel goed met de toekomst van het Songfestival.

Maar zijn de politieke spanningen en tegenstellingen in Europa geen bedreiging? "Integendeel", zegt Tom. Die spelen het Songfestival juist in de kaart. Wie is niet benieuwd of Groot-Brittannië straks in Rotterdam punten krijgt van Duitsland? Zolang er ravijnen zijn en het in Brussel af en toe knettert, heeft Europa het Songfestival nodig. De houdbaarheidsdatum komt pas in zicht als alle bruggen gebouwd zijn."

Tom Mikkers en Hijlco Span, Hallelujah EuroVision, uitg. Edicola, € 18,95

« 'Toen Duitsland won in 1982 met een lied over vrede betekende dat echt iets'

Dankbetuigingen

Hierbij wil ik u hartelijk bedanken voor de mooie bos bloemen en de cadeaubon voor mijn tachtigste verjaardag.

Wijnand Hoek, De Meern

Blij verrast mocht ik een prachtige bos bloemen (ruim 14 dagen gestaan) ontvangen voor mijn 75e verjaardag. Heel hartelijk dank daar voor.

Marjolein de Wolf-Molenaar, Baarn

Hartelijk dank voor de VVV-bon van VGOMedia en het mooie boeket bloemen van PNO voor mijn 80e verjaardag. Heel attent.

Theo Wijnekus, Hilversum

Hartelijk bedankt voor de bloemen en de cadeaukaart voor mijn verjaardag 11 oktober. Ik was er blij mee.

Petronella A. Balk, Hilversum

Van PNO een bloemenzee. En van VGO een bon voor nog meer bloemen. Je hoort bij ons de bijen zoemen. Het gezoem van die 85 bijen vormen een melodie waarin je kunt horen. PNO en VGO gaan nooit verloren. Ook namens mijn vrouw, hartelijk dank.

Bep Verweij, eerste en laatste sportinstructeur NOB, Hilversum

Hartelijk dank voor het mooie boeket en de bon voor mijn 75e verjaardag. Echt een verrassing!

Ineke Domburg, Leerdam

Op mijn 80e verjaardag kwam er een prachtig boeket bloemen en een VVV-bon. Bloemen van PNO en een VVV-bon van VGOMedia. Een oprechte verrassing. Dank voor deze geste.

Jan van Dijk, Hilversum

Hartelijk dank voor de zoveelste kleurrijke attentie en cadeaubon, deze keer t.g.v. mijn 85e.

Janne en Ruud Brevoort, Eemnes

Heel hartelijk dank voor het giga-boeket plus cadeaubon die ik ontving voor mijn 80e verjaardag. Ben heel erg blij met deze bijzondere geste!

Roland de Groot, Hoog Soeren

60 jaar getrouwd, het schijnt zeldzaam te worden blijkt uit de vele reacties die we kregen en daar hoorde VGOMedia bij. Hartelijk bedankt voor het prachtige bloemenboeket.

Lyda en Fred de Beer, Loosdrecht

Hartelijk dank voor de mooie bloemen-attentie die wij mochten ontvangen op de 50e verjaardag van ons huwelijk.

Hans & Thea Quant - van Meerten (ex-Wereldomroep), Hilversum

Hartelijk dank voor de mooie bos bloemen die ik kreeg voor mijn 75e verjaardag.

Piet van Vliet (Casema), Blaricum

Mijn man en ik hebben vanwege ons 50 jarig huwelijks feest een prachtige bos bloemen mogen ontvangen. Hiervoor onze hartelijke dank. Ook hebben ze ruim twee weken mogen staan.

Ria en Ben Teuwen-Carpentier

Wat attent, zo'n prachtig boeket bij ons 55-jarige huwelijk. Zelf was ik het bijna vergeten. Hartelijk dank.

Hannie en Guus Wondergem, Ankeveen

Na jaren namen en bedankjes van anderen gelezen te hebben in VGOMedia Magazine, nu zelf 75 jaar en ja, ook een prachtige bos bloemen en een cadeaubon. Hartelijk dank PNO en VGOMedia.

Jan Dijk, NOS-DTP/NPS

Beste medewerkers VGOMedia, heel hartelijk dank voor de VVV-bon die ik van jullie voor mijn 80e verjaardag mocht ontvangen, erg leuk!

Lya Grolleman, Hilversum

Je hoeft er eigenlijk niets voor te doen, alleen 75 worden en dan staat er iemand op de stoep met een fraaie bos bloemen en even later volgt de VVV-bon. Vrolijkheid alom dus en daarvoor hartelijk dank.

Harro de Jonge, Voorthuizen

Als je 80 wordt, moet je dan treuren of vieren? Treuren om dat je al tachtig bent of vieren dat je de tachtig toch maar mooi gehaald hebt? Ik had geen keus: de familie vond dat het gevierd moest worden, en ik was het daar eigenlijk wel mee eens. Het is een goede voorbereiding op de negentig en wellicht de honderd. Feest dus. De feestvreugde werd nog vergroot door het prachtige boeket bloemen van PNO en de VVV-bon van VGO media die ik mocht ontvangen. Waarvoor mijn hartelijke dank.

Jan van der Werff (NTS, NOS, NOB), Hilversum

Langs deze weg willen wij u hartelijk bedanken voor het prachtige boeket bloemen ter gelegenheid van ons gouden huwelijk.

Marthy en Jelle Oosten, Huizen

Niet goed met de pensioenen... wel goed de bloemen en de cadeaukaart. 85 nu! Met méér procenten dank PNO en VGOMedia!

Joop van Zijl (ex NOS en nog wat), Amsterdam

Bedankt VGOMedia en PNO voor de attentie voor mijn 80e verjaardag.

Willem Eerenberg, NRU, NOS en NOB, Hilversum

Leuk hebt u mij verrast op de dag van mijn 90e verjaardag met uw hartelijke felicitatie incl. bijgesloten cadeaukaart, die ik goed zal besteden. Heel vriendelijk bedankt.

Ad de Groot, Bussum

KARIN MICHELE

Een Nederlandse radiomaakster in Perth

Op een afstand van meer dan 14.000 kilometer van Amsterdam klinkt uit de luidspreker van de radio een hartelijk "Goedenmiddag", waarna de presentator in onberispelijk Nederlands de inhoud van de uitzending toelicht en vervolgens een oude hit van The Golden Earring aankondigt. Music from the lowlands, voor jong en oud. Met nieuws over oude en nieuwe muziek uit Nederland en informatie over de Nederlandse gemeenschap in den vreemde. De Wereldomroep in het klein. Ver van huis, in een studio in Perth, aan de westkust van Australië. Een van de 'gezichten' van het programma is Karin Michele.

door Govert van Brakel

Karin Michele aan het werk

Hoewel ze inmiddels de Australische nationaliteit heeft kan Karin Michele (64) het land waar ze geboren en getogen is maar moeilijk helemaal achter zich laten. Het heimwee sluimert altijd. Ieder jaar als de kersttijd nadert, komt ze voor een periode van drie maanden naar Nederland. Een langer verblijf staan de Nederlandse autoriteiten niet toe. Tot de vaste ingrediënten van haar visite aan het vaderland behoort een bezoek aan de TOP 2000 in Beeld en Geluid en aan het gelijknamige tv-programma van Matthijs van

Nieuwkerk en Leo Blokhuis. Tijdens de opname in december van het afgelopen jaar maakte ze kennis met Danny Vera en diens Roller Coaster dat zo verrassend hoog - op een vierde plek - terecht kwam. Het leidde tot een mailtje aan haar redactie in Australië. Het betrof hier belangwekkend popnieuws uit Nederland. Of het een idee was om Vera in de komende uitzending te laten horen?

Clint Eastwood

Min of meer bij toeval heb ik Karin leren kennen. Via via kom ik met haar in contact en dan blijkt dat we allebei een Haagse achtergrond hebben. Sterker nog: we zaten op dezelfde middelbare school. Veel te lang, ook dat nog.

Dat ze ooit maker van een Nederlandstalig radioprogramma in het verre Australië zou worden, lag niet direct voor de hand. Acht jaar lang stond ze in het beroepsonderwijs voor de klas op een school voor mode en kleding en aansluitend was ze nog een jaar of wat ambtenaar op het ministerie van Justitie. "In die tijd ontmoette ik mijn huidige echtgenoot, een Brit uit Yorkshire, die bij de Shell in Den Haag werkte. Vroeger hing boven mijn bed in het Haagse Statenkwartier een poster van de filmacteur Clint Eastwood. Met die man trouw ik later," nam ze zich voor. Inderdaad. De Britse meneer heette Eastwood. Alleen geen Clint, maar Don. Door zijn werk belandde ze in Brunnei op Borneo, in Venezuela en uiteindelijk, aan het eind van de jaren negentig, in Australië. "We hadden de koffers nog niet uitgepakt of Don werd overgeplaatst naar Singapore. Toen heb ik gezegd: ga jij maar. Ik blijf hier." Met twee jonge kinderen - een meisje (Ellen) en een jongen (George) - vond ze een nieuwe verhuizing een stap te ver.

Oude en nieuwe Nederlanders

Voor buitenlanders is het moeilijk om aan de bak te komen in een land als Australië. "Ik mocht een paar jaar niet werken. Toen heb ik me laten naturaliseren en met de ogen dicht in de zaterdagkrant op de advertentiepagina een vacature aangewezen." Is het toeval? In ieder geval vond ze het 'niet te geloven' dat de wijsvinger halt hield bij de vraag naar personeel voor Dutch Aged Care, een organisatie die thuiszorg biedt aan oudere, voormalige Nederlanders,

Duitsers, Denen, Noren en Polen die hun oude dag Down Under doorbrachten.

Die behoorden tot de grote groep migranten die in de jaren vijftig van de vorige eeuw als tieners met hun ouders een nieuwe toekomst tegemoet gingen. "Het was een leuke baan. Ik heb er veel plezier aan beleefd."

De zorg hield kantoor in het gebouw van de Nederlandse Club Neerlandia. Een stukje Nederland in den vreemde,

ooit opgericht om migranten iets van het vroegere thuis aan te reiken. De eigen taal, molens, tulpen, pindakaas, een spelletje klaverjassen, het dambord, de biljartkeu, een avondje bingo. Die nostalgie slijt. Ze is er nog wel, maar lang

Karin Michele in de Studio van DCR in Perth

niet meer in de mate van toen. Dat is ook wel logisch. De kinderen van de eerste emigratiegolf kennen het land van herkomst van hun ouders soms nog uit eigen ervaring, maar toch vooral uit de overgeleverde verhalen. Er is een nieuwe categorie bij gekomen die bestaat uit expats, backpackers, studenten. Voor allen geldt dat ze het tot op zekere hoogte prettig vinden om te weten waar het vaderland zich druk om maakt en wat zich daar afspeelt in het maatschappelijke en culturele leven.

« Op dit moment telt het continent nog zo'n 300.000 Australiërs die aan Nederland te relateren zijn

houden met zijn culturele erfenis. Aanvankelijk vond Karin het maar een oubollige bedoening. "Toen ik begon, werd er nog veel draaiorgelmuziek ten gehore gebracht. Heintje Davids was een vaste keus van de muzieksamensteller. Gerard de Vries met Het Spel Kaarten was wel de limit. Nu zijn we een stuk moderner. Met dank aan bands als Gruppo Sportivo, Shocking Blue, Krezip: Nederlandse bands met een Engels-talig repertoire. Niet alles hoeft in onze moerstaal. De recente lijsten van de TOP 2000 bieden ook genoeg houvast."

Koninklijk toentje

Met muziek vullen de programmamakers de helft van hun zondagse zendtijd. De andere vijftig procent gaat op aan gesproken woord. Nieuws uit Nederland is een belangrijke pijler. De NOS-site is een dankbare bron, maar de redactie zoekt ook zelf naar wetenswaardigheden die voor de doelgroep interessant kan zijn, Geregeld komen er gasten op bezoek. Dat kunnen voormalige landgenoten zijn of passanten die voor studie, werk of vakantie gedurende enige tijd in Perth of omgeving verblijven. Een van de hoogtepunten uit het bestaan van DCR was het staatsbezoek van koning Willem-Alexander en koningin Maxima aan Australië, in 2016. Hun bezoek begon in Perth. Natuurlijk stond een ontmoeting op het programma met de Nederlandse gemeenschap, maar niet iedereen kon langskomen voor een handdruk en een praatje. Karin: "Daar moet je je vooraf voor inschrijven. Ik had het geluk dat ik door de selectie kwam. Zo heb ik de koning ontmoet en daar natuurlijk verslag van gedaan in ons programma."

Enthousaste vrijwilligers

Het Nederlandse groepje radiomensen bestaat uit acht enthousiaste vrijwilligers. Niemand wordt betaald voor zijn werkzaamheden. Dat geldt overigens voor iedereen die in welke taal dan ook programma's maakt. De enige die op de loonlijst staat is de baas van de zender. Karin debuteerde als invalpresentator: "Met zo'n Haags ambtenarenstemmetje. M'n collega's moesten er een beetje om lachen: 'Je lijkt de koningin wel', zeiden ze." Inmiddels heeft ze haar werkzaamheden achter de microfoon uitgebreid met productiewerk en de technische verzorging van een uitzending.

De zendtijd is niet gratis. Het uurtarief staat op 50 dollar, af te dragen aan de baas van 6EBA. DCR is dus blij met donaties. Maar voor een gering bedrag kunnen luisteraars ook lid worden van de club. Verder leveren reclameboodschappen wat geld op. Lokale middenstanders in Perth met een Nederlandse achtergrond dragen van tijd tot tijd hun steentje bij. Karins dochter Ellen prijst zichzelf aan als hondentrimmer.

Schaduwemigranten

De eerste tienduizenden nieuwkomers uit Nederland werden in Australië 'schaduwemigranten' genoemd, vertelt Karin. Het viel eigenlijk niet op dat ze uit Nederland kwamen. In het algemeen integreerden ze goed. Thuis spraken ze natuurlijk Nederlands, maar buiten de deur was het Engels hun voertaal. Dat was een ongeschreven regel."

Maar nu ze op hoge leeftijd raken, vallen ze terug op hun oorspronkelijke taal. "Dat levert problemen op. Ik zie om me heen dat hun kinderen soms de grootste moeite hebben om hun ouders nog te verstaan..."

Op dit moment telt het continent nog zo'n 300.000 Australiërs die aan Nederland te relateren zijn. 12.000 Van hen wonen aan de westkust. Het aantal mensen dat in Nederland geboren is neemt jaarlijks af. Nu zijn dat er nog een kleine 80.000.

« De Nederlandstalige afdeling stelt zich ten doel om de Nederlandse gemeenschap in contact te houden met zijn culturele erfenis

In haar programma slaat Karin deze oudste doelgroep zeker niet over. "We hebben de bejaardenhuizen in onze omgeving gevraagd om de mensen op ons programma te attenderen." En terugluisteren kan natuurlijk ook altijd via de website van 6EBA. Op internet, in het eigen programmablad, maar vooral in persoonlijk contact vragen zij en haar collega's de luisteraars naar hun muzikale voorkeuren en naar hun band met Nederland. Voor het nieuws uit Nederland raadpleegt de redactie in ieder geval de NOS-site. Zo spreekt Holland iedere zondagmiddag nog een woordje mee in zuidwest Australië.

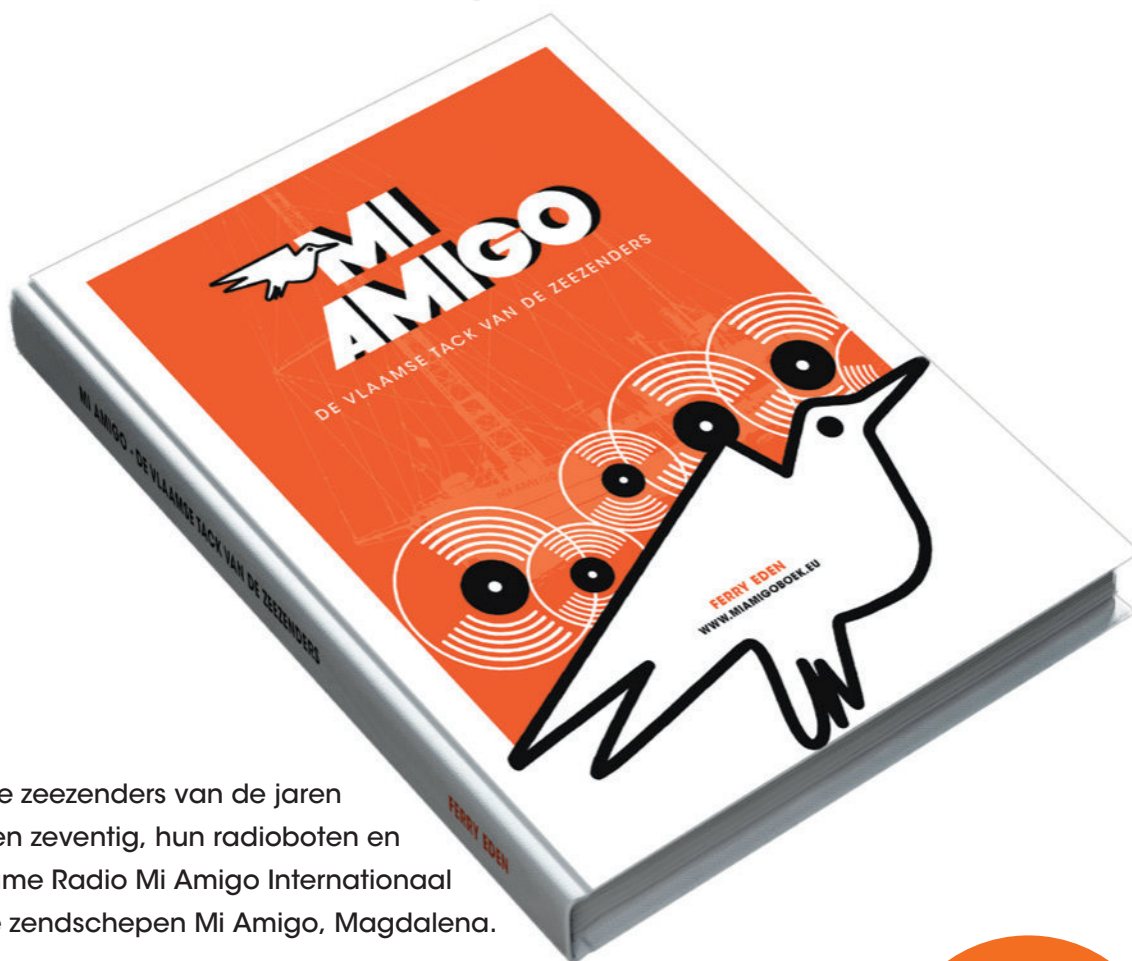
In gezelschap van Matthijs van Nieuwkerk

Bij de opname van het tv-programma TOP 2000 A GOGO in Beeld en Geluid in Hilversum. Karin met Danny Vera

HET MI AMIGO BOEK!

Over de zeezenders van de jaren zestig en zeventig, hun radioboten en met name Radio Mi Amigo Internationaal met de zendschepen Mi Amigo, Magdalena.

5 euro korting voor VGOmedia leden

€ 36,90

inclusief porto
binnen Nederland

**Mi Amigo,
de Vlaamse Tack van de zeezenders**

TE BESTELLEN VIA: WWW.MIAMIGOBOEK.EU

Onder vermelding van: naam + VGOmedia lid

Actie geldig tot en met 31 juli 2020